

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többesűri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
két-szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

Iparosainkhoz!

Városunk iparosaihoz szólok. Ahhoz a
tisztességes, becsületes néphez, mely véres
verejtékeivel keresi mindennapi kenyerét,
csakhogy szüköcskén megélhessen. Fáj
mindnyájunknak, akik becsülni tudjuk a
tisztas munkát, hogy e népnek élete oly
keserű. Mélyen elszomorodunk, midőn lát-
juk, hogy igen sok iparos családapa csa-
ládját még a mindennapi kenyérral is alig
láthatja el.

Az emberfölötti küzdelemnek, amelyet
az iparos ember nap-nap után kifejt, az
okát mi a gyáripar hatalmas fejlődésében
látjuk. Valóban a hatalmas gépek morájá-
ban, zakatolásában mintha a kisiparos csa-
ládjának panaszát, keservét hallanák.

Bizonyos az, hogy a kisiparosnak bol-
dogulása, hogy úgy mondjam — ezen uton-
állójával egyszer már le kell számolnia. A
leszámolás nehéz. A küzdelem nagy! Ám,
ha van benne kitartás, ha nem veszíti el
egy szebb jövőre vetett hitét, reményét,
ha van benne családjáért élni tudó lélek:
— a győzelem az övé.

Megátalkodottsággal, a régi szokások-
hoz való hű ragaszkodással, az önhittség-
gel, mely tanulni nem akar s mely
nem egy iparosnak öseitől
öröklött szokása: e hatalmas el-
enséggel a harcztól föl vennie nem lehet.

Az ész fegyvereit: a szakképzettséget, a
lelki életnek bizonyos emelkedettségét kell
a harcba vinniök. Mondom: csak ezekkel
a fegyverekkel mondhat „megállj“-t! annak
a százfejú szörnyetegnek, mely házánkban
nem egy viruló iparos-családnak adott vándor-
botot a kezébe; vagy dobta oda az anyagi
és erkölcsi súlyedés örvényébe.

A szakképzettség, a szükséges lelki
műveltség megszerzésének eszközeiért nem
is kellene messze menni iparosainknak
Krajczár áldozat nélkül, teljesen ingyen
juthatnak ahhoz a helybeli áll kö- és
agyagipari szakiskolában. Csak ember le-
gyen a talpán ki-ki, hogy a kínálkozó al-
kalmat a maga boldogítására fölhasználja.

Az idegenkedést, a közönnyt, amelyet
igen sok iparos-ember ezen iskolával szem-
ben tanusít: nem értem. Megmagyarázhat-
atlan az előttem. Hiszen e szakiskola ki-
tűzött céljaival, hogy szakképzett
művelti iparosokat neveljen:
nem-e épen az iparos-osztály jobb jövő-
jét munkálja?

Ezen iskolának nem-e az a törekvése,
leghőbb vágya, hogy épen az itt nevelt
iparos-generációval magát az iparos-osztályt
emelje föl már egyszer az öt méltóan meg-
illető polczra?

Igen! az a törekvése, az a célja, hogy
az életnek egy oly iparos ifjuságot nevel-
jen, mely önérettel foglaljon helyet a tár-

sadalomban s ha kell az ész fegyvereivel
is küzdhessen az iparos nép szellemi és
erkölcsi javaiért. Azért a néért, amelyet
„csak iparos“ névvel titulál a társa-
dalomnak egy bizonyos, nagyfokú lelki sze-
gényiségben szenvedő eleme.

A közeledésnek, az annyira szükséges
és credményben oly mélyreható szim-
páthiának felköltésére már nem egyszer
mutatott utat a szakiskola tanfolyam. Most
ugyanis rajz- és könyvviteli tanfolyamot
szervezett, majd egy néhány tanulni vágyó
agyagiparosnak nyújtott gyakorlati utmuta-
tást. Tovább megy a megkezdett munká-
ban. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter
óhajtatására, testületileg elhatározta ugyanis
azt, hogy a jövő tanévtől kezdve,
minden hó első vasárnapján,
megfelelő számú jelentke-
zés esetén, a maga körébe vonja az
iparosságot.

Szóval tanfolyamot nyit az 1903—904.
tanévben, hogy az abban résztvevő iparo-
soknak szakkérdésekben utbaigazítást nyujt-
hasson. Egyidejűleg az intézet szakkönyv-
tárát megnyitja a haladni vágyó iparosok-
nak. Különösen pedig az agyagiparosoknak
és kőfaragóknak ad alkalmat arra, hogy a
szakképzettség áldásaiban részesülhessenek.

A minden egyes iparosnak oly annyira
szükséges szabadkézi rajznak, valamint az
elméleti ismereteknek tanulását is munkál-

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGYAJA.

Epilogus.

Beteg vagyok . . . Virághullás
Között fogy a sok szép álom.
Az elhervadt rózsák helyén
Csak a szuró tövist látom.
Az őszülő hajszálakkal
Megjönnek a hosszú árnyak,
Lankadt erőn megtörnek a
Dalos kedvtől szálló szárnyak . . .

Meg-megtelik a két szemem
Könyeimnek harmatával,
Szívembe száll az édes mult
Annyi kedves varázsával.
Árnyas fák közt, kis fészekhez
Jár a lelkem beteg láza:
Egy kis világ ma is nekem
Szegény anyám kicsi háza . . .

Hej, de régen elszakadtam,
Oh, be messze estem tőle!
Sirig tartó szép emlékek
Mosolyognak ki belőle.
Haza hinak megpihenni,
Hol a dal szállt bölcsőm fölött.
Ha meghalok, koporsómra
Ott vessetek egy kis rögöt. . .

Fülei Sz. Lajos.

Szeles János.

Az Erdélyi Múzeum 1898. évfolyamában dr
Szédeczky Lajos már közzétette Szeles Jánostól:
Udvarhely történetét, melyben Szeles, mint egy-
koru szem- és fültanu sok érdekes és felhasznál-

nálható adatokat örökített meg a XVIII. sz. Erdélyt érdeklő történetet, különösen pedig a szé-
kely határőrség szervezésének körülményeit illető-
leg. Azt azonban mindedig nem tudtuk, hogy
Szeles buzgó poéta is volt, ki — vallomása szer-
int — már ifjusága óta »rendes eseteket, lettet,
leheteket vagy csak költötteket« irt meg s kinek
buzgóságát az öregkor sem lohasztotta le, csak
hogy — mint egy helyt írja — »vénségemben
már csak keserveseket írok s halál által velem
történtekeket«.

Életéről keveset tudunk; ezt a keveset is
költeményei alapján. 1725-ben született* való-
színűleg Udvarhelyt; innen lehet kéziratban levő
verskötetének czimlapján is: Udvarhelyi. Hogy
mi volt a foglalkozása, ismeretlen előttem, ver-
seiben erről említést nem találtam; ifjuságáról
is csak annyit irt, hogy harminczhat esztendeig
szolgált a hazát (mint katona?), éveiből azon-
felül »sok hullott el bujdosásban« s »elmaradt
idegen földön lakás-ában. Később újra vissz-
tért Udvarhelyre s megházasodott; ugy látszik
szerencsével, mert verseiben nagyon dicsőíti
feleségét:

„Véle tölt életem volt mind gyönyörűség,
Édes volt, talált ha mi keserűség,
Igaz volt közöttünk egymáshoz az hűség
S kétszinkedés nélkül való együgyűség.“

Nagy volt köztük az egyetértés; s ha mégis
megtörtént, hogy »tál s kalány zördült«,

. . . azzal jó kedvünk veszélybe nem merült,
Szerelmünknek tüze semmiben meg nem hült,
Sőt tapasztalhatóképpen nőtt s öregbült.

* „Ezerhétszáz után, amidőn irának kilenczven-
dikben . . . irám“; s ugyane költeményének más helyén
így ír: Hatvanöt esztendő betöltöttem immár, hatvanha-
todikra Ivány havától jár.“

Az asszonynak »híres volt nagy földön
gazdaasszonyysága;« maga készítette cselédeinek
ruháit. »Négy rend ruházatja volt c-elédjeinek«,
hangoztatja ura, ki előtt ugy látszik, az sem
volt utolsó erénye, hogy

Régi jámbor módra lévén nevelete,
Nem volt új módinak benne szeretete,
Amazhoz volt szabva minden öltözte.

Tizenegy gyermekük volt: „Isten kegyelmé-
ből mind egyig szépek. »Sokallották mások«,
— írja erre Szeles, — ő azonban (t. i. a fele-
sége) »nem sokallotta azoknak számokat«, főleg
mikor közülök kettő meg is halt; a többi ki-
lenczet azonban Isten felelmében nevelte »min-
den embereknek nagy becsülésiben.« Kétségkívül

Cornelia kedvű volt ő gyermekéhez,
Tiszta Lukretzia szívű a férjéhez,
Portzia hátország nőtt elméjéhez,
Mint Caja gondos volt a háza népéhez.

Felesége 1785. jul. 4-én halt meg hosszas
betegeskedés után, nagy keserűségére Szelesnek.
ki egy terjedelmes versben megírta, hogy mi
mindent megtett, csakhogy megmentse felesége
életét. Folyamodott tudós borbélyához az katoná-
ságnak, s bár „sok orvosságokat a borbély
béada, tudománya szerint eleget fárada, ez is
haszon nélkül mind abban marada“. Igénybe
vette a javas asszonyok tudományát is, „a kik
kenték-fenték sokféle zsirokkal, — de haszta-
lan. Elmula ekkor öröme életének, — a mint
kesergi — s vig napjának fénye homályban
borula. Csak a versírás szerez neki enyhülest,
de most már csak „keserveseket“ ír. 1790-ben
még él. Többet életéről nem tudok. (Polyt. köv.)

kodása körébe vonja A haza bölese azt mondotta: »Önsorsunkról magunk rendelkezünk s ha kockára tesszük, önmagunk valljuk kárát.« Innen aztán jelentkezzék e tanfolyamra minden józanul gondolkodó iparos folyó hó 25-éig a szakiskola igazgatóságánál.

A haszon, mely e tanfolyam látogatásából az iparos osztályra hármlik, kiszámíthatatlan S már most kérdelem, ki volna az az iparos ember, aki szellemi és anyagi haladásának eszközeit ne óhajtáná megragadni?

E tanfolyamra jelentkezhetni folyó hó 25-ig a szakiskola igazgatóságánál. Vajha e tanfolyamon minél többen vennének részt s így megerősítenének minket ama hitünkben, hogy e városnak egy tanulni vágyó, a kor intő szavát megértő iparossága van. Ha valahol, ugy bizonyára az ipar terén boszulja meg magát legjobban a „maradiság!”

Spaller József.

Vármegyei közgyűlés. Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága, kishalmágyi Hollaky Arthur főispán intézkedése folytán, több fontos és halasztást nem tűrő ügy tárgyalása céljából folyó hó 26-án délelőtt 9 órától kezdődőleg rendkívüli közgyűlést tart a vármegyei ház dísztermében. Ezt megelőzőleg az állandó választmány ülése e hó 23-án délelőtt 9 órakor lesz.

Az udvarhelyvármegyei szabadelvű-párt végrehajtó bizottsága Jung-Cseke Lajos apát, alelnök vezetésével e hó 7-én igen népes értekezletet tartott a vármegyei ház dísztermében. Felolvasták Széll Kálmán miniszterelnök köszönő iratát, melyet a f. évi április 5-én tartott pártgyűlésből hozza intézett bizalmi fölíratra válaszképpen küldött a vármegyei szabadelvű-pártnak. Dr. Nagy Sámuel ügyvéd indítványára a nagyszámúban megjelent párt-tagok általános helyeslése mellett, egyhangulag elhatározták, hogy a folyó hó 26-án megtartandó törvényhatósági rendkívüli közgyűlés elé a következő indítvány terjesztessék:

Tekintetes törvényhatósági bizottsági közgyűlés!

Az udvarhelyvármegyei szabadelvű párt értekezletéből kifolyólag előterjesztjük a következő indítványt:

1. Mondja ki a törvényhatósági bizottság, hogy hazafias aggodalmát fejezi ki az országgyűlés ellenzéke, mint parlamenti kisebbség részéről követelt s az alkotmány rendszerével össze nem egyeztethető ama erőszakos eljárása felett, melylyel az ugynevezett indemnitásról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál, az országgyűlés határozathozatalát szándékosan és mesterségesen gátolja s ez által alkotmányunk fennállását veszélyezteti. Ezen eljárást a jelenlegi alkotmányos kormányval szemben a törvényhatósági bizottság indokolatlannak tartja, helyteleníti és hazánkra nézve károsnak nyilvánítja.

2. Mondja ki egyttal a törvényhatósági bizottság, hogy rendületlen bizalommal viseltetik a jelenlegi kormány és különösen Széll Kálmán miniszterelnök személye iránt, kinek kipróbált hazafisága, törvény- és alkotmány-tisztelete az ellenzéke által is elismertetett s országszerte ismeretes; és kinek államférfiúi bölcseségére, páratlan munkaerejére és szaktudására Hazánk közjogi és közigazgatási fejlődése érdekében igen nagy szükség van.

Ezen határozatról az országgyűlés képviselőháza és Széll Kálmán miniszterelnök feliratilag értesítendő.

A vármegyei szabadelvű-párt végrehajtó bizottságának tagjai, mint törvényhatósági bizottsági tagok által aláírt indítványt benyújtották az alispánhoz. Ezután az értekezlet lelkesült hangulatban oszlott szét. A szabadelvű-párt ezen bizalmi indítványával méltányolván Széll Kálmán miniszterelnök és a vezetés alatti kormány eddigi működését — erkölcsi elégtételt kíván adni — a véleménye szerint — »sehogy sem idősebb s épen azért méltánytalan megtámadtatásokért, melylyel a parlamenti kisebbség az ország vitális érdekeit képező törvényhozási munkásságot — teljes makacssággal, hónapok óta lehetetlenne teszi s ezzel az országnak eddig is kiszámíthatatlan kárát okozta.

Előzetes tájékoztató a lóherepusztító apionok irtására.

A lóheremag termesztésének igen nagy ellenégei azok az apionbogár fajok, a melyek az elvirágozott és magot kötő herefejek, heregubókban élnek s a melyek lárvái a fejlődő magot annyira kieszik, hogy egy-egy virágfejben alig marad meg egy-két jó mag.

Ezek az apionok minden fajú herefejekben élőködnek, még pedig mind a heretáblákban, mind a réten s az utpartokon szórványosan megtermő herékben is. A telet e bogár a heretáblának előző évi korhadékában tölti el, kivált azokban a megmaradt és elszáradt virágfejekben és herelevélhulladékok alatt, a melyek a here legutolsó kaszálása után itt-ott megmaradtak. Kora tavasszal, mikor a herés zöldülni kezd, az apionok az apró herelevélkében teremnek és megnyult hosszú fejük hegyein lévő fogakkal akként csipkedik ki pontonként a levélzöldjüket, hogy az ilyen levélkék csakhamar annyira ki vannak likasztva, mint valami finom szitaszövet. Ezzel azonban az apion még nem tesz számottevő kárt, mert a gyorsan fejlődő here annyira fejlődik, hogy e kis veszteség meg sem látszik rajta.

Az apion addig él így a herén, míg annak feje nem fejlődik s a mig virágozni nem kezd. Az apion nősténye elhagyja a herelevelet és bebújik a gubóba s ott az egyes virágok tövéhez egy-egy tojást tojik, a melyből csakhamar egy gombostüfejnnyi nagyságu fehér és ráncostestű, lábatlan lárvá fejlődik ki. Ez most neki megy az illető virág terményének, vagy már megnőtt, de még zöld es puha magjának, hogy azt tisztára megegye; egy-egy lárvá több magot is tehet tönkre s egy lóherefejben van 5—6, olykor 10, de nem ritkán 15—18 lárvá is. Ez utóbbi esetben megértjük, hogy a lóhere fejében azután miért nincs egy-két magnál több.

Mikor a here virága és gubója száradni, magja pedig érni kezd, akkorára az apion-lárvá megnőtt, be is bábozódott, sőt 5—6 napra reá bogárrá vált. Ez a bogár is igen kicsi, szintén csak gombostüfej nagyságu, fekete, vagy ólomszínű, hosszú, hegyes fejű, egyik-másik fajnál csak a lába vereses.

Az apion tehát akkorára, a mikor a here annyira megnőtt, hogy első kaszálásához hozzá lehet fogni, szintén befejezte fejlődését. Ha pedig még sok a lárvá és báb, azokat még azután sem éri egyhamar baj, mert a mig a here renden, vagy szárítón száradoz, vagy kisebb-nagyobb boglyában a heretáblán marad, addig elég érkezése van az apionnak, hogy fejlődését a heregubóban befejezze és elhagyja azt, mielőtt a herét a tábláról elhordanák. Az így kifejlődött apion, ha a here a heretáblán száradt, azután annyira tömegesen lepi el a sarjadzó herét, hogy levelét teljesen kilikasztja s zöldjét annyira kiszedi, hogy az szinte megbarnul. Ha a száradó here más növény mellett volt, pl. valamely bokor, vagy gyümölcsfa mellett, akkor az apionok erre is felvándorolnak s az ilyen bokor, vagy fa levelét is kirágják, noha az rendes körülmények között nem szolgál nekik táplálékul.

Igy él az apion a herében egész nyáron át: a hányszor csak virágzásra jut a here, annyi apion-nemzedék fejlődik benne. Már most, hogy ha tudjuk, hogy legtöbb helyen a herének rendszeren a második kaszálását (gyapját) szokás mának meghagyni, megérthetjük, hogy miért szenved a here leginkább ott, a hol a heremag-termesztést már hosszabb idő óta és nagyobb mértékben folytatjuk: itt a sok here, meg az, hogy a mag megérésének bevéásával módot nyújtunk a bogár teljes kifejlődésére is, eléggé érthetővé teszi a nagy számban elszaporodott apion jelentkezését.

Mikor azután végre az ősz véget vet a here további növekedésének, félre huzódik az apion is és — mint láttuk — leginkább a heretarlóban telel.

Ez az apion nem új ellensége a herének; meg volt az már nálunk nagyon régen, de a mig nálunk a heremag termesztése nagyobb fontosságot nem nyert, senki sem törődött vele, mert mint láttuk, a herelevélben okozott kártétele csekély. Ma már azonban mindenütt panaszoknak ellene, a hol a heremag-termesztést csak két-három évig folytatják.

A mi az irtását illeti, arra nézve általában bevált irtószerünk, vagy irtóeljárásunk még nincs, de az alábbiak megtartása esetén, a heremag termesztése mégis lehetséges annyira, hogy az kifüzetődjék.

Aki heremagot akar fogni, az hagyja magának a második kaszálása herét, az elsővel pedig következőleg bánják: Mikor feje már fejledzeni kezd és virágzik is, kísérje figyelemmel, hogy benne az apion hányadán van? A mig benne csak a lábatlan, de azért fűgén hanykolódó lárvá akad, addig hagyja meg a herét a lábán; de a mikor bábja is akad, a mely éppen olyan nagyságu és alakú, mint a bogár, csak hogy fehér testű, akkor vágassa le a herét azon módon és ha kevés van belőle, vitesse el és etesse meg a szarvasmarhával, hogy így azután tönkremenjen az az apion-nemzedék, a mely a herefejben már benne volt. Így tehát bizonyos, hogy ezzel témérdek sok apionnak véget vetünk. De azért a heretarlón még sok apion marad, mely várja a második kaszálása here virágzását. Ezt se hagyjuk meg teljes számban. Irtuk, dézsmáljuk meg azt is akként, hogy a mikor a here-tarló nemcsak ismét kizöldült, hanem a mikor már-már párosodik is és egy-egy zöld herefej is akad, hálózunk össze a rajtuk várakozó apionokat. Ezen összehálózásához olyan bogárhálót használunk, a mely nagyjából az ismert lepkehálóra emlékeztet ugyan, de annál erősebb, mert erős házivássonból készítjük és erős nyéllel is ellátjuk. E háló zsákja 60—65 cm. hosszú és olyan erős drótkerethez van erősítve, a mely 45 cm. hosszú, 35 cm. széles, tehát kanálalakú. A vásznat a kerethez akként erősítjük hozzá, hogy azt a levarrás után még bőrrel be is szegjük. Ez utóbbit azért tesszük, hogy a vászon használat közben a keret mentén hamar el ne kopjék. Az így megvarrt bogárszákot egy méter hosszú és kézzel jól megfogható nyélhez erősítjük. Ilyen szerszámból, a melyet a faragó béres is csinálhat, beszerzünk ötöt-hatot s a hol nagy a heremag-termesztés, tizenötöt-huszat is, mert e hálót nemcsak az apion ellen, hanem sok más bogár ellen is jó sikerrel használhatjuk.

Az összehálózás akként történik, hogy a bogárhálóval ellátott munkások 9—10 óra tájban a heretábla szélén egymás mellé és egymás után sorakoznak, mint a kaszáló munkások s jobbra-balra meregetve igyekeznek a herét mennél alantabban megfogni, hogy róla mennél több apion a hálóba hulljon. Erősen ütni, vágni a herét nem szükséges, mert ezzel semmivel sem sikeresebb a hálózás, ellenben a növénynek ártunk. Mikor a hálóban már sok a bogár s a száján immár mehetnek kezdenek, a munkás akkor a háló száját félkezevel összefogja s a bogarat vizes vederbe rázza. Hogy azután a bogár innen ki ne szabaduljon, szükséges, ha ilyen vízbe kis petrolomot öntünk, mely a belerázott bogarat megöli. A hálózásakor ügyelni kell, hogy a táblának egy része sem maradjon hálózatlanul. Így azután mennél több bogarat semmisítettünk meg az első kaszálása herével és mennél többet hálózunk össze későbbben, annál kevesebb apion marad a mának hagyott herében s annál több lesz a megmentett mag.

Nagy, 30—60 holdas heretáblákon ez a munka már nem igen hajtható végre; mert az itt termelt herét nem lehet a tábláról olyan gyorsan elhordani vagy megszáritani, hogy a táblán témérdek apion ne maradjon. De némi segítséget nyújt mégis az, ha a férgesedni kezdő első herét szintén levágtatjuk és vagy zölden elvermeljük, vagy olyan helyeken szárítjuk az ágasokon, a hol a száradó heréből kikelő apionokat vagy baromfi-val szedhetjük össze, vagy ha a szárítás a heretáblán történik, azt a boglyát és ágasok közül a már 4—6 nap mulva zöldülő herét 2½%-os dohányluggal megpermetezzük. De csak permetezni kell, azaz akként működjék a permetező, hogy a belőle kiszálló finom permet köbszerűen, tehát igen parányi cseppekben hulljon a herére és har-natszerűen tapadjon a levélhez; ha durva cseppekben hull a permet, akkor az nem tapad a herelevélhez és mint akár az esőcsepp, legurul a zsiros-hamvas színéről. Tehát a siker első sorban a jó permetezéstől függ. A dohánylugot ugyanannyi oltott mésszel kell keverni, tehát 100 liter vízre két és fél kilogramm dohánylugot (thanatont) és két és fél kilogramm sürüoltott meszet keverünk bele. A dohánylugot rovarirtó czelokra bármely gazdasági egyesület vagy közigazgatási hatóság igazolványára minden nagyobb dohánykereskedésben (trafikban) lehet vásárolni; egykilogrammos dobozban kilogrammja két koronába, ötkilogrammos dobozban pedig öt kilogrammja öt koronába kerül. A hol a heremagot csak kisebb táblán termesztik, ott meg lehet permetezni a második kaszálása herét akkor is, mikor az az első kaszálás után éppen kizöldült s a mikor lehetséges, hogy a dohánylug permetje az összes

herelevélkét éri. Az apion ilyenkor csak ezekre a kis számban meglevő, de dohányluggal megmérgezett levelekre szorul és elpusztul.

A dohányluggnak ilyen esetben való alkalmazásától nem kell félni. Mert ha méregéről is van szó, ne feledjük, hogy a herének ezt az első sarjadzástól levéléről nemcsak az eső lemossa a mérget addig, míg azt a herét esetleg a szarvasmarhával etetnék, hanem ezenkívül a levelek mind olyanok, hogy addig, míg a here megnő, mind elszáradnak, letöredeznek, földre hullnak és az etető jászolba nem kerülnek be. E szerint ki van zárva, hogy a házi állatok ilyen módon megmérgeződjenek vele. A frissen megpermetezett herétől azonban távol kell tartani a jószágot, mert akkor nemcsak a felfuvódás, de még a megmérgezés veszedelme is fenyegeti azt.

M. kir. áll. Rovartani Állomás.

Tan- és nevelésügy.

Vizsgai sorrend a kollegiumban A székelyudvarhelyi evang. reform. kollegium nyilvános közvizsgálatának sorrendje a következő: Május 22-én és 23-án, pénteken és szombaton, a VIII. osztály minden tárgyból, (25—29. napjain irásbeli érettségi vizsgálat.) 24-én, vasárnap délután 3 órakor az összes osztályok tornavizsgálata a kollegiumkertben. Junius 13-án, szombaton, d. e. 10—12-ig a helybeli középiskolából bejáró ref. tanulók vizsgálata a hittanból (az imateremben) 14-én, vasárnap, d. e. 8—9-ig vizsgálat a gyorsírásból, 9—10-ig a francia nyelvből; 10 órakor pályázat a német nyelvből és a gyorsírásból a szokott versenydíjakra (a rajzteremben). 14-én, vasárnap, délután 3 órakor évszázó ünnepély, kapcsolatosan a jutalmak és pályadíjak kiosztásával a szokott zene- és énekjutalmakra való pályázatokkal (a tornacsarnokban). 15-én, hétfőn, d. e. 7—12-ig a VI. osztály vallásból, természetrajzból, latinból, németből és görögből (a rajzteremben). 15-én, hétfőn d. e. 8—12-ig a II. osztály vallásból, latinból, természetrajzból és magyarból. 15-én, hétfőn, d. u. 2—5-ig az I. osztály vallásból, földrajzból és természetrajzból. 15-én, hétfőn, d. u. 2—6-ig az V. osztály természetrajzból, mennyiségtanból, görögből és németből (a rajzteremben). 16-án, kedden, d. e. 7—12-ig a VII. osztály vallásból, magyarból, történelemből, mennyiség- és természettanból. 16-án kedden, d. u. 2—6-ig a III. osztály vallásból, számtanból, történelemből és földrajzból. 17-én, szerdán, d. e. 7—12-ig a IV. osztály vallásból, latinból, természetrajzból, történelemből és magyarból. 17-én, szerdán, d. u. 2—5-ig a II. osztály számtanból, földrajzból és mértani rajzból. 18-án, csütörtökön, d. e. 7—11-ig az I. osztály latinból, számtanból, mértanból mértani rajzból és magyarból. 18-án, csütörtökön, d. u. 2—5-ig a IV. osztály németből, mennyiségtanból és mértani rajzból. 19-én, pénteken, d. e. 7—11-ig a III. osztály latinból, németből, mértani rajzból és magyarból. 19-én, pénteken d. u. 2—5-ig a VI. osztály magyarból, mennyiségtanból és történelemből. 20-án, szombaton, d. e. 7—11-ig az V. osztály vallásból, latinból, történelemből és magyarból. 20-án, szombaton d. u. 2—5-ig a VII. osztály latinból, németből és görögből. 22-én és 23-án, hétfőn és kedden szóbeli érettségi vizsgálat. 24-én és 25-én, szerdán és csütörtökön, magántanulók vizsgálatai. Ezen vizsgálatokra a t. szülőket és az érdeklődőket tisztelettel meghívja Székelyudvarhelyt, 1903. május 4-én az igazgatóság.

Egyházi élet.

A mi templomunk czímmel múlt hó folyamán hosszabb cikkelyben hívtá föl az udvarhelyi katolikus hitközség tagjainak figyelmét a plebánia templom gyökeres restaurálására a „Székely-Udvarhely” hasábjain egy katolikus. Ennek a lelkes főhivásnak — úgy látszik — kívánt eredménye lesz, mert a múlt vasárnap tartott szervező tanácskozást ma délután egy nagyobb körü értekezlet követi, a mely valószínűleg az akció megindítását, a nemes ügyhöz méltó lelkesedéssel fogja elhatározni Ezen tanácskozásra a következő meghívást vettük: „Van szerencsém a t. Czimet folyó hó 10-én vasárnap d. u. 3 órára a r. k. főgymnasium nagytermében tartandó értekezletre tisztelettel meghívni. Az értekezlet tárgya: a r. kath. plebánia templom belsejének díszítése tárgyában a teendők megbeszélése. Székelyudvarhelyt, 1903. május 3-án. Kiváló tisztelettel: Jung-Cseke Lajos, apát-plebános.

Építünk Székelyudvarhelyen templomot! A köznevelés oltárán Isten dicsőségére áldoz, ki a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom költségeihez hozzájárul. Az egyházközség előjárósága a következő kegyes adományokat vette és hálás köszönet mellett nyugtázza: Gyűjtőív nélkül: a kolozsvári unitárius egyházközség 25 K. Kozma Domokos 292 sz. gyűjtőívén: dr. Nagy Sámuel 5 K, dr. Pál Ernő, dr. Valentsik Ferencz, Szöllösi Samuel, Soó Rezső, Péterfi Domokos, Jung-Cseke Lajos 2—2 K, Ferenczi István, Benedek Béla, Vallerstein Jakabné, Szalai Györgyné, id. Szemerjai Károly, Valter Vilmos, Weisz Ármin, Fülel Dénesné, Zonda József, Daróczi Miklós, Tamás Lajos, Péterfi Domokosné, Fernengel Frigyes, Verestói József, Haurich Alfréd 1—1 K, Rápolti, Kun és Tóth, Orbán József, Dávid Gergely, Balázs Mihály, N. N. 60 fillér. Zárug Antal, Kovács Ferencz, öz. László Istvánné, id. Bogácsi Istvánné 50—50 f, Fischer Ferencz, Schuller Mihály, Izrael Sámuel, Magyar István, öz. Karácsonyi Gergelyné, Jaklics György, Kassay Vilma, öz. Kozma Tamásné, Schöffberger Gusztáv, öz. Kis Daniné, Bogácsi Imre, Rudnyák Péter, Kandó Mária, Simó János, G. S. Orbán Antal, öz. Szántó Lajosné, Kovács Lajos, ifj. Asztalos Lajos, Darvai, Balázs Károly 40—40 fillér, Kun László 30 f, Márton Dénes, Szibian Demeter, Orbán, Herman Lajos, Mózes Dénes, N. N., Kassay Jula, öz. Kassayné, Kovács Domokos, N. N., N. N., Mohán György, N. N., Csépgyörgy, Egy valaki, N. N., N. N., Lájber János, Mohácsy József, öz. Holstein Sándorné 20—20 f, Rádai Miklós, Gegő József, id. Asztalos Lajos, Sorbán, Páhan Károly 10—10 f, öz. Verestói Lajosné 8 f, N. N., N. N. 2—2 f, N. N. 4 fillér, együtt 50 K 36 f. Az I—IV. közlemény összege 1113 K 80 f. E közlemény összege 75 K 36 f. Összesen 1189 K 16 f. (Folyt. köv.)

Különfélék.

— **Időjelzés** a meteorologiai intézet május 9-iki távirati jelentése szerint: Meleg, száraz.

— **Jubiláló olvasó-kör.** A homoródokládi Olvasókör folyó évi junius 2-án fogja megünnepelni fennállásának tízéves fordulóját.

— **Hymen.** Tartásfalvi Pálffy Aladár újságíró, lapunknak is kedvelt dolgozótársa, eljegyezte Gassner Böskét, öz. Gassner Pálné leányát Szekesfehérvárról.

— **Megjutalmazott tanítók.** Wlassics Gyula vallás és közoktatásügyi miniszter az egész ország tanítósa közül — fedezet hiánya miatt — csak ötven tanítót jutalmazott meg az ifjúsági egyletek szervezése és működése körül szerzett érdemeik elismerése jelül 100—100 koronával. Jóleső örömmel értesülünk, hogy ezen ötven derék munkás között vármegyénkben is két jeles tanfőúr van, kik a miniszter kitüntetését valóban megérdemelték. Ez a két tanító Kovács Mihály parajdi és Szász Béla székelykeresztúri a. l. el. népisk. igazgató-tanítók. Azonban főképp vármegyénkben — hol az ifjúsági egyletek már férfikort értek — a jutalomra érdemeik száma jóval nagyobb. Hisszük, hogy mihelyt a miniszter is a kellő anyagi javakkal rendelkezik, az elismerés el nem marad s buzgó munkatársait sietni fog kitüntetni. Tehát csak előre! . . .

— **Az udvarhelyvármegyei muzeum-egyesület** választmánya ma (vasárnap) délelőtt 11 órakor Jung-Cseke Lajos apát elnök vezetése alatt a vármegyeház kistermében tartja választmányi ülését. Az ülés tárgysorozata hat pontból áll. — Ugy értesülünk, hogy az udvarhelyi vár történetéről dr. Lukács Imre kir. főrealiskolai tanár, lapunk kiváló munkatársa igen érdekes felolvasást tart ez ülésen.

— **A r. kath. egyháztanács figyelmebe.** Ugy hallottuk, — s épen azért az esetleges helyreigazításnak készséggel helyet fogunk adni — hogy a r. kath. egyházközség a Solymossy-féle fürdő mellett lévő u. n. Jézus kápolnájában javításokat akar eszközölni; és pedig a kápolna közvetlen szomszédságában levő remetelakot akarják ismét lakhatóvá tenni. Az, hogy a kápolnát kijavítják, csak ürvendetes dolog, mert hiszen egy régi műemlék romeltámasztásáról van szó, mely — mint a késői román-stílus egyik érdekes emléke — a szakértők figyelmét is felkeltette. Ez a templom az egyedüli maradványa a XVI. századbéli Gyárosfalva községnek, melynek lakossága Udvarhelyre költözött János Zsigmond fejedelem parancsolatára. Szután a be-

szédes szájhagyomány milyen sok szép és naiv mondát tud nekünk erről a kis kápolnáról elmesélni! — Tehát a műtörténelem, városunk multja iránt való kegyelet s a népköltészet iránt való tisztelet követeli, hogy e kis kápolnát továbbra is fentartsák, sőt ha meg volna az ahhoz való anyagiak (ugy hallottuk különben, hogy néhány száz korona van is!), keresztül lehetne vinni a kápolna stilszerű javítását is. Azt hisszük, hogy erre a nem felekezeti, hanem hazafias célra valláskülönbség nélkül áldozna városunk minden, a műtörténelmi emlékek iránt érzékkel bíró polgára! Épen azért, a helyett, hogy azt a romladozó remetelakot kijavítanák, — mert arra semmi szükség sincs — fordítanának több gondot a templom stilszerű renoválására, a kis házat egészen le kellene bontani, hogy a kápolna annál inkább érvényesülhessen. A kápolnát profanálni senki sem fogja, mint azt eddig sem tette senki! Nagyon óhajtható volna, ha a r. kath. egyháztanács baráti szívből fakadó felhívásunkat nem tenné ad acta, hanem vele érdemlegesen foglalkoznék!

— **Juniális.** A helybeli Székely Dalegyelet junius hó 1-én (pünköst másodnapján) a „Hungária”-szálló kerthelyiségében sikerültnek ígérkező juniális rendez.

— **Adományok a muzeumnak.** A udvarhelyvármegyei muzeum-egyesület nevében köszönetet nyilvánítom e helyen Balucz Dezső, a városi zenekar tagja s Pásku György főgymn. tanuló részére, kik az alapítandó vármegyei muzeum gyűjteményének gyarapítására egy-egy Kossuth-bankót adományozni sziveskedtek. Csehely Adolf, muzeumi igazgató.

— **Társas kirándulás a zöldbe.** A helybeli „Tisztviselői kör” választmánya e hó 7-én Embery Árpád elnök vezetése alatt tartott ülésében elhatározta, hogy áldozó csütörtökön (e hó 21-én) a „Bükös” nevű erdőbe társas kirándulást rendez.

— **Az ellenzékiek küldöttsége.** A folyó évi április 5-én Székelykeresztúron és városunkban tartott négyüléseknek a katonai javaslatok tárgyában szerkesztett kérvényét holnap reggel — mint bennünket értesítenek — Kassay F. Ákos négyülési elnök vezetése alatt 63 tagból álló küldöttség fogja fölvenni Budapestre. A küldöttségi tagok — tervezet szerint — Székelyudvarhelyről 14-en, Székelykeresztúrról 28-an, az udvarhelyi járásból 7-én és az okládi járásból 14-en lesznek.

— **Új teke-pálya.** A tisztviselői kör ujonnan épített teke-pályáját ma (vasárnap) délután nyitja meg, melyre ezuton is felhívjuk a kör tagok figyelmét.

— **Duna-ünnepély.** Az az óriási érdeklődés, mely az egész országban mutatkozik a május 13-iki Duna-ünnepély iránt, igen helyes intézkedésre ösztönözte a rendező-bizottságot. A vidéki közönség ugyanis — írja a rendező bizottság lapunknak — csak az ünnepélyt közvetlen megelőző napokon érkezhetik Budapestre és csak ekkor válthatja meg jegyeit a tribünökre és sétatájkokra. Hogy azonban a közönségnek ez a része a budapesti közönséggel szemben hátrányba ne jusson, a rendező-bizottság a vidékről feljövők számára nagyszámu tribün-jegyet tart fenn. Ezek a jegyek a legjobb ülésekre szólnak, mert az ünnep országos jellegére való tekintettel a vidéki közönséget a legnagyobb előzékenységgel fogadja a rendezőség. Támogatja ebben a törekvésében a rendezőséget a Máv. menetjegyirodája is, mely az ünnepélyre külön lakásirodát szervezett. Több ezer kényelmes és olcsó lakás áll a vidéki közönség rendelkezésére. A kik lakást akarnak rendelni, már most mehetnek azt. Egyszerű levélbeli felszólításra a Máv. menetjegyirodája (Vigadóter 1) mindenkinek alkalmas lakást tart fenn.

— **Mérsékelt áru menettérti jegyek Budapestre a Duna-ünnepély alkalmából.** A királyi őfelsége védnöksége alatt e hó 13-án (szerdán) Budapestten tartandó Duna-ünnepély alkalmából Budapest-keleti és nyugati vonalain az 1—16. távolsági forgalom zónáiban a személyvonatokhoz, a 7—16. távolsági forgalom zónáiban pedig a gyorsvonatokhoz is valamennyi kocsiosztályban mérsékelt áru menettérti jegyeket adnak ki az utasok számára, a kik ezen menettérti jegyeken kívül személypénztárcáinál minden III. oszt. jegyhez legalább 1 K, az I. és II. oszt. jegyekhez pedig 2 koronás, a Duna-ünnepély megtekintésére jogosító belépőjegyet is váltanak, vagy esetleg már előre váltott ily belépő-, vagy tribün jegyüket a jegyváltáskor felmutatják. Ezen kedvezményes menettérti jegyek árait a következőképen állapították meg: A személyvonatu 1.

oszt. menettérti jegy ára 32 korona; II. osztály 20 korona, III. osztály 16 korona; a gyorsvonat I. oszt. jegy 40 korona, II. oszt. jegy 24 korona. Ezen menettérti jegyek 5 napig érvényesek és legkorábban az ünnepélyt megelőző napon, legkésőbb azon vonatokhoz adatként ki, melyek az ünnepély napján a nappali órákban érkeznek Budapestre; a visszautazás pedig az öt napi érvényesség időtartamán belül bármikor, de legkorábban az ünnepély utáni éjjeli órákban történhetik. A jegykiadás napja első napnak vétetik s ezen jegyek az 5-ik napon éjjelkor lejárnak. Utmegszakításnak sem menetkor, sem jövetkor nincs helye. Gyermeknek külön kedvezményt nem engedélyeztek. Az ünnepély részletes prospektusait a közönség díjtalanul kapja az állomások személyzetétől. A héjjasfalva—székelyudvarhelyi vicinális vonaton kedvezmény nincs. Tehát a vármegyénkbeli székely vonaton utazó közönség, csakis Héjjasfalvától élvezheti a kedvezményes árakat

— **Egyházkerületi közgyűlés.** Az erd. ev. ref. egyházkerület rendkívüli, zsinatelőkészítő közgyűlését tegnap nyitotta meg Kolozsváron. Városunkból és vidékéről — mint értesülünk — Menyhart András esperes, Vajda Ferencz ev. ref. lelkész és Solymossy Endre koll. tanár vesznek részt. A közgyűlés a református egyházalkotmányt készíti elő a még ez év folyamán összehívandó zsinatra.

— **A munkások balesetbiztosítása.** A kereskedelmi minisztérium a munkások baleset ellen való biztosítását törvényhozási uton rendezni akarván, az erre vonatkozó törvényjavaslat elkészítésével Sztéryny József miniszteri tanácsost bizta meg, aki a nagy munkát néhány hónap alatt befejezve, a kész törvényjavaslatot immár átnyújtotta megbízójának. A törvényjavaslat, melyet a minisztérium most hoz a nyilvánosság elé, 49 nyomtatott ivre terjed és két külön kötetbe van foglalva.

— **A helybeli kir. főreáliskolában** e hó 8-án kezdődtek meg az osztályvizsgák és pedig aznap a latinból a rendkívüli hallgatóknak, 9-én az egészségtanból volt, 11-én az ág. ev. hitvallásuaknak lesz a vizsgájuk, 14-én pedig megkezdődnek ismét az oszt. vizsgálatok.

— **Sorsjáték utazó-jegyekre.** A pénzügyminiszter megengedte az idegen forgalmi és utazási vállalat-részvénytársaságnak, hogy 100,000 darab kétkoronás sorsjegy kibocsátásával utazás-sorsjátékot rendezzen. A nyertesek bel- és külföldi utazásra kapnak menet-tértijegyeket és ellátást. A többi nyereséget az idegen forgalom emelésére alakult hazai egyesületek közt osztják ki. A sorsolás 1904. május elsején lesz.

— **A kanyaró városunkban** szörványosan fellépett. Eddig számos megbetegedés történt.

— **Hölgyeim!** Legmodernebb, a legkedveltebb szépitőszert az egész világon elterjedt Földes-féle Margitcrémé. Teljesen ártalmatlan zsirmentes arczenőcs. Meglepő csodás hatása, szeplőt, májfoltot, pattanást és az arc minden nemű tisztatlanságát pár nap alatt eltávolítja, a ráncokat, redőket kisimítja és az arcnak finom, fiatal rózsás színt ad. Nagy tégyel 2, kicsi 1 K. Kapható a készítőnél: Földes Kelemen gyógyszerésznél Aradon és minden gyógyszerárban.

— **Meghívó.** A székelyudvarhelyi »Polgári Önképző és Segélyező«-egylet folyó év május 17. délután 2 órakor az egyesület nagytermében évi rendes közgyűlést tart, melyre az érdekeltek tisztelettel meghívattak. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Az 1902. évi számadások megvizsgálása és az erről felvett jegyzőkönyvek felolvasása. 4. Az 1903. évi költségvetési előirányzat bemutatása. 5. Tisztviselők és választmányi tagok lemondása és azok újra választása. 6. Indítványok. A választmány.

— **Országos vásár.** A székelykereszturi tavaszi országos vásár hétfőn volt. Az eladásra kínált árucikkek — pénzszüke miatt — gyenge keresletben részesültek.

— **Szánkázás Székelyudvarhelyen májusban.** Székely anyavárosunk időkint vissza-vissza tekint viharos jaultjára s a mindennapi nyomorúságok, ex-lexes állapotok sem képesek eltörölni régebbi kedélyhangulatát. Budapestén világraszóló Duna-ünnepélyt rendeznek a mulatni vágyó főurak és hölgyek szórakozására. Miért ne engedne meg kisvárosi közönségünk is magának egy szerényke szánkázási műtétet — igaz — hó nélkül... májusban? ... Elvégre nálunk a májusi szánkázás van olyan ritkaság, mint Budapestén a Duna-ünnepély s hozzá még nem is oly költséges; mindössze 50 liter bor,

egy lófogatra alkalmas szán, 2 bővérű székely ló és egy virtuos székely szükséges. A dolog úgy történt ugyanis, hogy Bajna Ignác helybeli mészáros polgártársunknak még a téli időből egy szánkája ott felejtődött volt most a Farencezi István tulajdonát képező »Korona« vendéglő udvarán. A szán hazaszállítása közelebből szóba került. Többek társaságában Zengliczky Károly helybeli czipőraktáros, »Tokio«, a híres versenyló unokái: a két sárga boldog tulajdonosa is ott volt. Fogadásra került a sr. Zengliczky vállalkozó szellemű ember lévén, mikor a társaság föligért 50 liter bort, kezét fogott s ősi szokás szerint azt »elütötték« annak jeléül, hogy: »eb s kutya, aki megmásolja«, t. i. a fogadást. Mult vasárnapra volt kitűzve a nagy nap; mert a székely olcsón nem adja ám!... Zengliczky a kitűzött időben (d. u. 3 és 4 óra közt) pontosan megjelent a »két sárgával« a »Korona« udvarán, ugyszintén a fogadást tartók is; sőt a nagy csoportokba verődött közönség sem hiányzott. A két »táltos« azzal, hogy az ev. ref. plomót kétszer körül nyargalta a szánba befogva, folyton emelkedő hegyen mintegy kilométer utat tehelet meg 5 és 35 tized perc alatt Bajna Ignác Rózsa-utcában levő házáig. Ami — tekintve, hogy a szánkázás — hó nélkül — nehezen történik gömbölyű kavicsos, hegyes-völgyes uton s hozzá még Zengliczky és ellenőrzésül a fogadás megtartására Szentpéteri N. János is a szánon ült — eléggé bizonyítja, hogy a székely lova kitartó. Mondanunk sem kell, hogy a furcsa és igen különleges mulatságnak iszonyu muri volt a vége, természetesen — a »Korona« vendéglőben... Azonban, hogy a székely lovacskáknak tetszett-e a tortura, azt csak ők mondhatnák meg — ha tudnák...

— **Elveszett** egy ezüst gombos lovaglópálca grófi koronával, G. Á. monogrammal díszítve. A becsületes megtaláló 10 korona jutalmat kap Freyberger Miksa cs. és kir. őrnagytól Székelyudvarhelyt.

— **Vizsgai iráslapok** igen finom papíron, csinos kiállításban, olcsó árak (100-a 90 fillér) mellett kaphatók a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papir-, író- és rajzszerkereskedésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. a.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Maathner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a »Sétatéri« vagy a »Margitszigeti« fűmágyvereket. Ezeket már 29 éve szállítja Maathner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére.

Törvénykezés.

Esküdtzéki tárgyalások. A folyó évben megtartott első időszak esküdtzéki tárgyalások következő eredményekkel végződtek: Firtosváraljai Márton Ferencz és Márton Sándor szándékos emberölés büntette miatt, előbbi 10 évi fegyházra és 5 évi hivatalvesztésre ítéltetett. Az utóbbit pedig a bp. 373. §-a alapján felmentették. Márton Ferencz védője semmisségi panaszt jelentett. — Oroszhegyi Bálint Birtalan György és ifj. Máté Mózes halált okozott súlyos testisértés büntette miatt; Mátét 6 évi fegyházra és Bálintot 1 és fél évi börtönre ítélték, mely utóbbit védője semmisségi panaszt jelentett. — Kecseti ifj. Bak Elek János és Varga Sándor szándékos emberölés büntette miatt 3—3 évi fegyházra és 5—5 évi hivatalvesztésre ítéltettek. Jogerős. — Felsőősfalvi Vágási Bertalan halált okozott súlyos testisértés miatti ügye a bp. 371. §-a alapján a jövő ülészakra halasztott. — Felsőősfalvi Tóth Domokos halált okozott testisértés büntette miatt 2 évi fegyházra ítéltetett. Vádlott és védője semmisségi pan. jelentett. — Medveséri Dudi János szándékos emberölés büntette miatt 5 évi fegyházra és Pető Rudolf magyarhermányi lakos ugyancsak szándékos emberölés büntettének kísérlete miatt 7 havi börtönre ítéltettek. Mindkét ítélet jogerős.

Főtárgyalások. A helybeli kir. törvényszék-nél közelebből megtartott főtárgyalásokon súlyos testisértés miatt fenyédi lakosok: Csiki Péter 2 havi és 10 K, Csiki Dénes 10 napi, Csiki Sándor és Veres János 5—5 napi fegyházra és 10—10 K pénzbüntetésre; vargyasi Demeter Pánczél Jula lopás büntette miatt összsbüntetésképen 1 évi és 6 havi börtönre ítéltettek. Nagyvárad Márkus

Jakab család büntette és vétsége miatti ügy, vádlott meg nem jelenése miatt elnapolva. Száldobosi Molnár Dávid és Molnár Sándor, súlyos testisértés büntete miatt 8—8 havi börtönre és Molnár Imre 14 napi fegyházbüntetésre ítéltettek. Vádlottak és védők felebbezést jelentettek. Zetelaki Biró Sami Gergely lopás büntette miatti ügyben összsbüntetésül 2 évi és 7 havi börtönre és 7 évi hivatalvesztésre ítéltetett. Jogerős. Bolyai Petru Szepi 8 napi fegyházra ítéltetett lopás vétsége miatt. Jogerős. Orbán János és Hadnagy Róza farkaslaki lakosok család büntette miatt, előbbi 3 havi fegyházra és 20 K pénzbüntetésre; utóbbi 14 napi fegyházra és 10 K pénzbüntetésre ítéltetett. Jogerős. Biró Elek, Keresztes Ferencz és Keresztes Sándor miklósfalvi lakosok súlyos testisértés büntette és vétsége miatti ügyben Biró Elek 8 napi fegyházra és 10 K pénzbüntetésre ítéltetett; ellenben a két utóbbi a bp. 302. §-a alapján felmentetett. Közvádló és elítélt felebbeztek. Sándor Albert oroszhegyi lakos lopás hüntette miatti ügye elnapoltatott. Molnár Lajos és Csiki Dénes zetelaki lakosok lopás vétsége miatt előbbi 7 napi és utóbbi 10 napi fegyházra ítéltetett. Jogerős.

Bűnügyi tárgyalások. A helybeli kir. járásbíróóság büntető osztálya e hó 8-án Demeter Józsefné szül. Gergely Rózália fenyédi lakost lopás vétsége miatt 8 napi és Bodó Domokos szentkirályi lakost gondatlanságból okozott tüvészért 2 napi fegyházra ítélte; míg ellenben Mihály P. Márton szentegyházalófalvi lakost súlyos testisértés vétségének vádjára alól — védelejtés folytán — fölmentette.

Nyilt-tér*

— Rövid használat után nélkülözhetlen. —
— Igen alkalmas utazásoknál. —
— Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva. —
Bizonyítvány kelt Bécsben, 1887. jul. 3-án.

Sarg's
Kalodont

nélkülözhetlen

fogtisztító szer.

Elsőrangú higienikusok elismerik hogy egészségünk fenntartásánál nem nélkülözhető a fogak és a száj üreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hátrithatók el ezáltal. Ennél legsikeresebbnek bizonyult a „KALODONT“, mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kiegészíti.

Fagylalt a legkülönbözőbb választékban, is friss minőségben állandóan kaphatók: *Ernszt György cukrászatában* Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15. sz. alatt. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Eladó ház. Székelyudvarhelyt, az Eötvös-utca 8. sz. kőház, szabad kézből eladó. Bővebb értesítés Kassay F. Ákos tulajdonostól nyerhető.

Eladó emeletes ház. Székelyudvarhelyt, a Kossuth-utca 16. sz. ház örökáron eladó. Bővebb felvilágosítást Balássy Ignác tulajdonos ad.

Művészi arcsképek Kossuth-u. 14. sz. a.

Van szerencsénk úgy a helyi, mint a vidéki mélyen tisztelt közönség szives tudomására hozni, hogy Kolozsvárról Székelyudvarhelyt Szabó József ur Kossuth-utcában lévő házában rövid ideit tartamra a mai kor igényeinek legmesszebb menő határáig megfelelő műfényképészetitertem nyitottunk. Minden fényképészeti felvételeket, életnagyságu brom-ezüst nagyításokat, aquarell és olaj, platina tipiák, rigment, szines dia possitiv képek- és szines fényképeket a legújabb mód szerint művészi kidolgozással, jutányos árban készítünk.

Dunky fivérek cs. és kir. udv. fényképészek
Kolozsvár—Miskolcz—Deés.

Helyi művezetője:

K. VALINA ILLÉS.

Sz. 1566—903. tkvi.

Hirdetmény.

Az oklándi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kénosi I. sz. 56. számú elveszett telekjegyzőkönyvnek az 1880: XLVI. t.-cz. 1. § a) pontjában és az 1880. évi 18058 I. M. rendelet III. és IV. §-aiban érintett adatok alapján elkészített tervezetet elfogadta és hogy az elfogadott tervezet alapján az illető telekjegyzőkönyvet az idézett törvény és rendelet határozmányainak megfelelő eljárás útján kötölte.

Erről a telekkönyvi hatóság az összes érdekelteket azzal értesíti, hogy a pótoltt telekjegyzőkönyvet, ennek tervezetét, valamint a tervezet összeállításának alapul szolgáló adatokat a telekkönyvi irodában a hivatalos órákban megtekinthetik és a pótlásnál követett eljárásra, valamint telekjegyzőkönyvi tervezetre és ennek összeállítására nézve a netaláni hibák kiigazítása és hiányok pótlása céljából 45 nap alatt vagyis zárólag 1903. évi június hó 14-ik napjáig szóbelis utján kifogásokat tehetnek.

Egyszersmind figyelmezteti a telekkönyvi hatóság az érdekelteket, hogy azok a jogok, melyek az újszerkesztés következtében a hatályon kívül helyezett telekjegyzőkönyvben foglalt bejegyzések alapulnak és melyeket a felszólalási határidő alatt nem érvényesítettek — olyan személyek ellenében, kik időközben nyilvánkönyvi jogokat jóhiszeműleg szereztek — többé nem érvényesíthetők.

Végül figyelmezteti a telekkönyvi hatóság az érdekelteket, hogy a felszólalási határidő alatt szóval előterjesztett felszólalásokat a hivatalos órákban a telekkönyvi iroda vezetésével megbízott telekkönyvvezető veszi jegyzőkönyvbe, valamint ő veszi át a jegyzőkönyvhöz leendő csatolás végett az írásban benyújtott felszólalásokat is.

kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságtól.

Oklándon, 1903. évi ápril hó 28-án.

HARMATH JENŐ, kir. járásbíró.

Baros-féle

Peratin bajusznövesztő

az egyedüli szer, mely által még serdülő ifjak is szép, csinos bajuszt és dús szakált nyernek.

Teljesen ártalmatlan.

1 adag 2 korona 50 fillér és 4 korona.

Egyedüli készítő: BAROS GÁBOR

Budapest, VII. kerület, Dohány-utca 1. szám.

Kozmetikai toalette cikkek gyára.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

„Nincs többé tyukszem!”

Ha tyukszemétől meg akar szabadulni, elégséges egy kísérlet a törvényesen védett és biztosan ható —

Denzinger-féle

„VIKTÓRIA” tyukszem — — kenőcs, — — kenőcs, — — kenőcs.

mely legrövidebb idő alatt a legkeményebb tyukszemet is eltávolítja — Ára tégelyenkint 1 korona 30 fillér. — 1 korona 50 fillér előleges beküldése mellett bérmentve szállítja a feltaláló: DENZINGER ADÁM Ujvidék, Duna utca 17. szám.

Advertisement for Richter's Linimentum Caps. Comp. Horgony-Pain-Expeller. It describes the product as an old, tried-and-true remedy for various pains, mentioning its effectiveness and availability in pharmacies. It includes the name Richter F. Ad. és társa and their address in Budapest.

Eredeti friss töltésben és csomagolásban kapható: Nagysolyosi KONCZ ÁRMIN gyógy-szertárában Székelyudvarhelyt.

Jutányos áron

ELADÓ egy teljesen jó karban levő karambol tekeasztal. Értekezhetni lehet a Székelyudvarhelyi társalgó-gazdája: Ádám Alberttel.

Advertisement for Premier Kerékpárok (Premier Bicycles). It features a logo with a bicycle and the text 'Premier Kerékpárok' and 'Helical Premier'. It lists features like 'leg finomabb a világ' and 'jutányosabb vásáron díjmentesen'.

Képes levelező-lapok

gyönyörű kivitelekben, legnagyobb választékban kaphatók BETEGH PÁL könyvkereskedésében Sz.-udvarhelyt.

Large advertisement for Schicht-Szappan (Schicht Soap). It features a decorative border and the text 'Schicht-Szappan' written vertically. It includes illustrations of a key and a ram, and the text '„szarvas” vagy „kules” jeggyel' and 'Mindenütt kapható!'. It describes the soap as being made from the best materials and is suitable for all skin types.

Advertisement for Hangszert (Musical Instruments) by Reményi Mihály. It features an illustration of a violin and the text 'No vegyen senki... HANGSZERT... Reményi Mihály'. It describes the instruments as being made by a master craftsman and available at a special price.

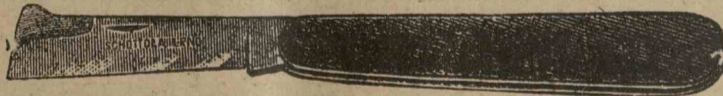
Ezen „TURUL” tollbetegek egyszerűségük, használhatóságuk és olcsóságuknál fogva páratlanul állanak. Minden tollhoz alkalmaszható. Éveket is eltarthat. 1 darab 10 fillér. Udvarhelyvármegyében egyedül BETEGH PÁL könyv-, papír-, író- és rajzszerekkereskedésében Székelyudvarhelyt (Kossuth-utca).

SCHOTTOLA ERNŐ

Budapest, VI. Andrassy-ut 2. szám.

Legnagyobb raktár egészségügyi, kényelmi és sportcikkben. — Szagmentesen záró szoba-klosettek. — Hygienikus köpő-edények. — Korcsolyák és jégpatkók. — Thermophor: Testmelegítő, mely tűz nélkül a meleget 3—6 órán át tartja. — Betegtoló kocsik minden áron.

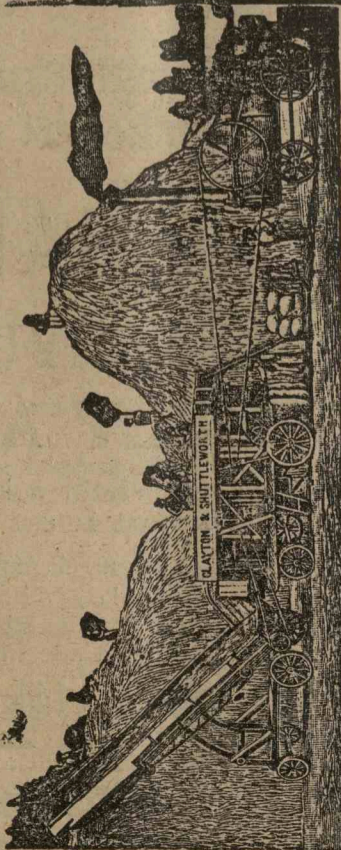
Minden osztályról külön árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek meg.

Clayton & Shuttleworth

Vácz-kőrút 63. sz.

Budapest

mérőgazdasági gépgyárosok által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gözcseplőgép-készletek

2 1/2 egész 12 lóerős, számkaszású, továbbá járgány-cseplőgépek, tőheres-cseplők, tisztító-rosták, konkolyosók, kaszálók és aratógépek, szénagyújtók, boronák.

„Columbia-Drill”

legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, répvágók, kunkortör-morzsoltók, daráló, őrlő-malmok, egyetemes acérlélek.

2- és 3-vasú elék és minden egyéb gazdasági gépek

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cseplőgép-gyára.

Jorgó János órák, gyári raktár: Bécs, III/4. Rennweg Nr. 75/B.

Levelezőlap elegendő, hogy gazdagon illusztrált árjegyzéket ingyen és bérmentve megkaphassa, olcsó bevásárlás céljából. Az üzleti eljárás szigorúan tisztességes, rászédés teljesen kizárva.

— **Órajavitási műhely.** — Mindennemű zsebóra új rugó behelyezése 40 kr. Minden vásárolt, vagy javított óráért kezességet vállalok. — Kivonat a nagy árjegyzékből: 7787 sz. legolcsóbb, legjobb strapázóóra, nickeltokban 36 órai járással 2 frt 30 kr. 8039 sz. valódi ezüst páncéllánc 15 gr. 1 frt. 7858 sz. ezüst remontoir, duplafedelű 5 frt. 7989 sz. Ingaóra ütőművel, 2 súlylával 11 frt 50 kr. 7929 sz. Jó ébresztő óra 1 frt 20 kr. Szíveskedjék nevére és házszámomra 75/B. pontosan figyelni.

Pál István

butor- és épület

műasztalos

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. szám.

— (Özv. Gyarmathy Károlyné helyiségében.) —

Kézdivásárhelyt több, mint 10 évi működésem, a szép hírnévnek örvendett Czim-balmos-féle általánosan elismert és nagy kitüntetések érdemelt műasztalos műhelyben nyert és ott hét évig gyakorolt képzettségem után, épület- és

— **műbutor asztalos üzletemet** —

Székelyudvarhely városba helyeztem át. Midőn ezt a n. é. közönség szives tudomására hozom, székely honfiai tisztelettel kérem, kegyeskedjék szolid, lelkiismeretes, pontos és bármely hazai vagy külföldi készítménnyel szemben úgy az olcsó árt, mint a minőséget tekintve, a versenyt kiálló munkálataimról közvetlen meggyőződést szerezni. Elkészítek mindenféle stílusú műasztalos munkát saját, vagy bármely más minta és terv szerint. Teljesítem a legújabb divat szerinti háló-, ebédlő-, iroda- és üzletberendezéseket. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan elintézek. Költségvetésekkel és árajánlatokkal szívesen szolgállok.

Rum, cognac, silvorum,

likörök, likörkrémek stb. az általam készített vegytiszta esszenciák és kompozíciókkal házilag egy nyolczad, sőt egynegyed részben olcsóbban állíthatók elő, mint készen vett árak. — Árjegyzék és használati utasítás ingyen és bérmentve. **Boros Gábor** Budapest. VII. Dohány-utca 1. sz. ... Esszenciák és kompozíciók gyára. ...

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.

Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll.

Allein echter Balsam aus der Pregraden-Apotheke A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrégebb bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szaggasztásokat a testben. 5. Szelíden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az átvégycsont az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröthadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűfögést, a száznak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg esodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak, esetében megszűnik a fejfájást, zúgást, szaggasztást, közhégyet, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem gyáramból rendelnek eredeti szab. kartonokban Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona. Bosznia és Herzegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel Szétküldés csak előfizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs

használatánál, rendkívül jó hatású, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél utólérhetetlen. A valódi centifolium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s esontevésedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömféreg, körömgülyés, a lábnak járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzúgás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vevésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe be van-e a fenti védjegyem és czégem: **Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyal Pregradában,** égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredménnyel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték- és hatáskülsőlyűt egynevezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlétben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és czimezzük:

Thierry Adolf „Orangyal-gyógytár” Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn

mellett. Központi raktár Budapesten Török F. gyógytárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógytárban és Bécsben Hradi L. gyógytárban.

RÉPÁTI VIZ hazánk legkitűnőbb ásványvize, ujonnan érkezett friss tavaszi töltés

HAÁB és HEITZ és GÁL JÁNOS UTÓDA

főraktárában SZÉKELYUDVARHELYT

NAGYON MÉRSÉKELT ÁRBAN KAPHATÓ.

Dr Purjesz Zsigmond professzor a következőképpen nyilatkozik:

Bizonyítom, hogy a Répáti-savanyuvizet a nyakhátyák hurutos bántalmái ellen ismételtén jó sikerrel alkalmaztam.

Dr Lengyel Béla m. kir. egyetemi tanár szakvéleménye a következő:

A K.-Impér Répáti-savanyuviz a jók között is a legjobbak közé tartozik, nemcsak mint élvezeti ital kitűnő, hanem mint gyógyító ital is megbecsülhetetlen, stb. stb. Emésztési és vizeleti nehézségeknél, gyomor- és vesebajoknál, gyuladásos, hólyag- és közhégyes bántalmak ellen stb. stb. fölülmulhatlan.

Kapható továbbá minden előkelőbb vendéglőben.